

TOIMINTAKERTOMUS

Ylivieskan Vesiosuuskunta

2022

Hallituksen toimintakertomus 1.1.-31.12.2022

YLEISTÄ

Toimintaympäristö

Ylivieskan Vesiosuuskunta on yleinen vesilaitos, jonka toiminta-alue käsittää Ylivieskan kaupungin asutut alueet kokonaisuudessaan. Ylivieskan Vesiosuuskunta on jäsentensä omistama palvelu-osuuskunta, jonka tavoitteena on tuottaa tehokkaasti laadukkaita ja varmat vesihuoltopalvelut asiakkailleen. Osuuskunnan vedenhankinta suoritetaan pääosin Vesikolmio Oy:ltä, joka on Kalajokilaakson alueella toimiva kuuden kunnan omistama tukkuvesiyhtiö. Pieni osa vedestä ostetaan Oulaisten Vesiosuuskunnalta. Ylivieskan Vesiosuuskunta jakelee veden koko Ylivieskan alueelle, rakentaa ja kunnossapitää vesijohtoverkot, sekä myy verkostojen rakentamispalvelua myös Ylivieskan kaupungille sade- ja jätevesiverkoston osalta sekä kiinteistönomistajille tonttijohtojen osalta. Lisäksi Ylivieskan Vesiosuuskunta hoitaa laskutuspalvelun jäteveden osalta Ylivieskan kaupungille.

Vesiosuuskunnan toiminta-alueelle vesi toimitettiin pääosin Vesikolmio Oy:n Sievin Kiiskilän ja Pitkäkankaan pohjavedenottamoista. Ottamoilta lähtevä vesi käsitellään kalkkikivialkaloinnilla, jolla nostetaan veden pH noin kuudesta kahdeksaan. Tällä saadaan metallisten putken osien, kuten hanojen syöpyminen minimoitua. Lisäksi vesi desinfioidaan UV-laitteella varmuuden vuoksi sekä vedenottamoilla että vielä alavesisäiliöiden ja vesitornin jälkeen.

Jäsenet

Kertomusvuoden päättyessä Ylivieskan Vesiosuuskunnassa oli 3109 jäsentä ja jäsenten eli omistajien maksettujen osuuksien määrä oli yhteensä 3187.

Osuuskuntakokoukset

Varsinainen osuuskunnan kokous pidettiin 24. toukokuuta 2022 Ylivieskan liikuntakeskuksen kokoustilassa. Kokouksen puheenjohtajana toimi Marko Sorvisto. Kokouksessa oli edustettuna 17 osuuskunnan jäsentä.

Hallinto

Hallitus kokoontui vuoden aikana viisi kertaa Mikko Haapakosken toimiessa hallituksen puheenjohtajana. Toimitusjohtaja Toni Huuha toimi hallituksen kokouksissa esittelijänä ja sihteerinä.

Vesiosuuskunnan tilintarkastajina toimivat Heidi Hukka KHT ja Tarja Hynynen HT. Hallituksen valitsemina tositetarkastajina toimivat Tommi Salo ja Matti Lesell.

Hallituksen kokoonpano

Puheenjohtaja	Mikko Haapakoski	
Jäsenet	Pasi Eskola	
	Jouni Harju	
	Tarmo Hirvelä	24.5.2022 saakka
	Matti Lesell'	
	Tuomo Saari	
	Tommi Salo	
	Kari Seppälä	24.5.2022 alkaen
	Joonas Yliluoma	

Henkilöstö

Osuuskunnan vakituisen henkilöstön määrä oli vuoden päättyessä 9. Vakituisen henkilöstön keski-ikä oli vuoden päättyessä 48,1 vuotta ja keskimääräinen työssäoloaika 16,3 vuotta.

Työntekijät:

toimitusjohtaja	Toni Huuha	
vesihuoltomestari	Juha Vántänen	
toimistotyöntekijä	Maarit Määttänen	
asiakaspalvelusihteeri	Johanna Seppälä	
käyttöpäällikkö	Heikki Häivälä	30.11.2022 saakka, eläkkeelle
vesihuoltoasentaja	Petri Konttila	
vesihuoltoasentaja	Mika Löytynoja	
vesihuoltoasentaja	Petri Partala	
vesihuoltoasentaja	Juha Vähäkangas	
vesihuoltoasentaja	Niko Gallenius	
vesihuoltoasentaja	Emilia Vanha-aho	kesätöissä 2.5.-5.8.2022
kesäharjoittelija	Manu Huuha	kesätöissä 6.6.-5.8.2022

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE

Vedenhankinta oli 879 297 m³, mikä oli 3,8 % edellisvuotta vähemmän. Vedestä 97,8 % hankittiin Vesikolmio Oy:ltä ja 2,2 % Oulaisten Vesiosuuskunnalta. Veden myynti asiakkaille oli 795 697 m³, missä vähennystä edellisvuoteen oli 5,4 %. Näin yleisen kulutuksen osuus hiukan nousi, ollen 9,5 % (8,0 % vuonna 2021). Yleistä kulutusta on mm. vuotovesi, sammutusvesi sekä linjojen huuhteluun käytettävät vesi. Vuotovesimäärä putkikilometriä kohden oli 364 l/vrk.

Osuuskunta hoitaa jätevesilaskutuksen ja sen tilityksen Ylivieskan kaupungille. Vuonna 2022 Ylivieskan kaupungin laskutettu jätevesimäärä oli 571 986 m³, mikä oli noin 5,9 % edellisvuotta pienempi.

Vuonna 2022 uudisrakentaminen oli vähäistä, kaava- ja haja-asutusalueelle rakennettiin uutta runkojohtoa 900 m ja talojohtoa 600 m. Runkovesijohtoja saneerattiin yhteensä noin 200 m. Saneerauksissa keskityttiin liitossatuloiden ja venttiilien vaihtoihin.

Mekaanisten vesimittarien vaihtoa etäluettaviin jatkettiin vaihtamalla vuoden kuluessa noin 400 mittaria. Etäluettavien mittarien kokonaismäärä nousi yli 3500 mittariin ja kattavuus yli 70 %. Noin 85 % osuuskunnan asennetuista etäluettavista mittareista lähettää tiedot automaattisesti radioverkon kautta tunneittain.

Putkirikkoja oli vuoden 2022 aikana yhteensä 11 kpl, joista runkojohtovuotoja oli 7 kpl, talojohtovuotoja 2 kpl ja ulkopuolisen koneurakoitsijan aiheuttamia korjauksia 2 kpl. Työajan ulkopuolella päivystäjälle tuli hälytyksiä yhteensä 58 kpl (2021 62 kpl).

Vuonna 2022 liittyi vesiosuuskunnan verkostoon yhteensä 18 uutta liittyjää jakaantuen seuraavasti:

- Omakotitaloja	10 kpl
- Paritaloja	2 kpl
- Rivitaloja	3 kpl
- Kerrostaloja	1 kpl
- Teollisuusrakennuksia	1 kpl
- Muita rakennuksia	1 kpl

TALOUDELLINEN TULOS

Tuloksen muodostuminen

Liikevaihto oli 1 596 766,07 euroa (1 603 367,00), missä on laskua 0,4 % vuoteen 2021 verrattuna.

Vesiosuuskunnan hallitus on asettanut vuotuiseksi tulostavoitteeksi liikevoiton osalta plusmerkkisen tuloksen. Tästä jäätin merkittävästi. Liiketulos oli -9 381,37 € ja korko- sekä rahoituskulut ja -tuotot huomioiden tilikauden tappio oli -3 902,13 €. Vuosi 2022 oli poikkeuksellinen ja vaikutukset talouteen merkittäviä. Helmikuulla Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, millä oli suuret vaikutukset maailman talouteen, mikä söi kotitalouksien ostovoimaa ja kuluttajien luottamus talouteen laski erityisen alhaiseksi. Muun muassa energianhintojen nousu ja varsinkin uhkakuvat toteutunutta suuremmallekin nousulle näkyi merkittävästi myös veden myynnin laskemisena erityisesti vuoden 2022 jälkimmäisellä puolikkaalla. Samaan aikaan hankintakustannukset nousivat järjestään 10 -15 % niin tarvikkeiden kuin palveluidenkin osalta.

Osuuskunnan hallitus päätti muuttaa poistosuunnitelmaa verkoston poistoajan osalta 25 vuodesta 30 vuoteen vuoden 2022 alusta alkaen. Pidempi poisto aika menee lähemmäksi verkoston todellista pitoaika, mikä on nykyisillä materiaaleilla ja rakennustavalla jopa 100 vuotta.

Lisänä tämä muutos toi noin 80 000 euron positiivisen vaikutuksen tuloslaskeman vuositulokseen.

Taseen muodostuminen

Tasearvo vuoden päättyessä oli 7 395 402,23 €. Tilikauden kokonaisinvestoinnit olivat 329 675,55 euroa (407 457,29 € v. 2021), missä vähennystä edellisvuoteen oli 19 %. Investoinneista 272 894,38 (337 789,15 v. 2021) euroa kohdistettiin vesijohtoverkoston saneeraukseen ja rakentamiseen, myös verkostoinvestoinnit laskivat 19 % vuoteen 2021 verrattuna. Verkostoinvestoinneista 60 % kohdistui saneeraukseen ja 40 % uudisrakentamiseen. Muiden investointien osuus oli yhteensä 56 781,17 euroa, mikä koostui lähinnä vesimittari-, laite-, kalusto- ja ohjelmistohankinnoista. Investoinnit rahoitettiin kokonaisuudessaan toiminnasta saaduista varoista. Osuuskunnalla ei ole lainoja ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta. Liittymismaksut vuodelta 2022 oli 50 080,95 €.

ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Ylivieskan Vesiosuuskunnan missio on tuottaa tehokkaasti laadukkaat ja varmat vesihuoltopalvelut. Uusi strategiatyö käynnistettiin 2021 ja se valmistui vuoden 2022 alussa. Uusi strategia ulottuu vuoteen 2030. Strategiaa hyödynnetään tiiviissä yhteistyössä henkilöstön ja hallituksen kanssa viiden pääotsikon alle sijoitettavien kehittämisprojektien kautta. Pääotsikot ovat, markkinointi, asiakashallinta, omaisuudenhallinta, yhteistyö ja johtaminen.

Ylivieskan Vesiosuuskunnan visio vuoteen 2030:

- Ylivieskan Vesiosuuskunta on aktiivinen yhdessä tekemiseen luottava vesihuoltoalan edelläkävijä.

Strategiassa on määritetty myös Ylivieskan Vesiosuuskunnan keskeiset arvot:

- Aidosti palvellen
- Yhdessä onnistuen ja uudistuen
- Puhdasta vettä älykkäin ja kestävin ratkaisuin

Arvoissa näkyvät Ylivieskan Vesiosuuskunnan rooli asiakaslähtöisesti ja tehokkaasti toimivana yhteiskunnan peruspalvelun tuottajana, luotettavana ja kehitystahtoisena yhteistyökumppanina.

Konkreettisia, strategiaa noudattavia kehityskohteita ovat olleet esimerkiksi etäluettavien vesimittareiden asentaminen ja vaihtaminen kiinteistöihin. Vuoden 2022 aikana asennettiin ja vaihdettiin 400 etäluettavaa vesimittaria. Enemminkin olisi vaihdettu, mutta komponenttipula vaikeutti mittareiden saatavuutta. Vuoden 2023 kuluessa aletaan asentaa erityisesti haja-asutusalueille uusia ns. NB-IoT mittareita. Näissä on sisäänrakennettuna e-sim-kortti, jonka avulla mittarit saadaan tunti-luentaan ilman omaa erillistä luentaverkkoa. Etäluettavilla mittareilla tullaan jatkossa korvaamaan kaikki mekaaniset mittarit siten, että viimeistään vuonna 2025 kaikki käytössä olevat mittarit ovat etäluettavaa mallia. Vuonna 2020 rakennettua radioverkkoa saadaan hyödynnettyä siten, että 85 prosenttia asennetuista etäluettavista mittareista lähettää tiedot tunneittain. Etäluettavien mittareiden hyödyntämistä verkoston kunnon seurannassa kehitetään edelleen.

Vesijohtoverkosto on kohtuullisen hyvässä kunnossa, mistä kertoo valtakunnan keskiarvotasoon verrattuna alhainen yleisen kulutuksen osuus. Verkoston saneerausta jatketaan edelleen, jotta toimintavarmuus saadaan säilymään hyvällä tasolla. Saneeraukset suunnataan jatkossa enemmän kivisille maille rakennetuille iäkkäimmille runkojohto-osuuksille. Kaava-alueen liittosatulat ja venttiilit on saatu lähestulkoon saneerattua.

Talojohtojen osalta suurin riski on jäljellä olevat rautaiset johto-osuudet, joiden uusiminen on kiinteistön omistajien vastuulla. Talojohtojen uusinnan tärkeyden markkinointia jatketaan kertomalla piilevästä vahinkoriskistä osuuskunnan nettisivuilla, sekä mahdollisesti myös muilla keinoin. Paikalliset LVI-liikkeet ovat myös hyvin valistaneet kiinteistöjään remontoivia tulovesijohdon uusinnan tärkeydestä.

Ylivieskan Vesiosuuskunnalla on valmius tarjota erinäisiä yhteistyövaihtoehtoja lähialueen vesihuoltolaitoksille.

Liikevaihdon arvioidaan vuonna 2023 nousevan perusmaksujen korotuksen myötä noin 50 000 eurolla. Tulostavoitteena on edelleen päästä liikevoiton osalta positiiviseen tulokseen. Yleisten talousnäkömyönten odotetaan kohentuvan ja purevan yhdessä perusmaksun hinnan korotusten sekä tehtyjen ja tehtävien säästötoimien myötä.

Koronapandemia on osaltaan kiihdyttänyt erinäisten sähköisten palveluiden käyttöönottoa ja kehitystä. Vesiosuuskunta otti 2021 vuoden aikana käyttöön sopimisten sähköisen allekirjoituksen, jonka myötä liittymissopimukset ja sopimusten siirto uusille omistajille voidaan tehdä kokonaan sähköisiä kanavia käyttäen.

Vuoden 2022 alussa otettiin käyttöön Wisemaster-kunnossapito-ohjelma helpottamaan tiedon arkistointia, tietojen havainnointia ja toimenpiteiden keruuta erityisesti säiliö-, pumppaamo- ja mittakaivokohteissa. Ohjelmaa voidaan laajasti hyödyntää myös muuten, esimerkiksi mittarivaihtotapahtuman dokumentoinnissa entisen paperilomakkeen sijaan.

Vuoden 2022 alussa tilattiin osuuskunnalle ensimmäinen täyssähköinen pakettiauto, joka saatiin käyttöön maaliskuun 2023 aikana. Syksyllä alettiin selvittää myös aurinkoenergian käyttöönottoa osuuskunnan toimipisteissä. Helmikuussa 2023 hallitus päätti, että aurinkovoimalat tilataan paikalliselta Hannu Huumo Ky:ltä Korjaamontien varastolle ja Johtotien pumppaamolle. Nämä edellä mainitut ovat osuuskunnalta merkittäviä strategisia valintoja kohti vihreämpää ja puhtaampaa huomista sekä energiantuotannon omavaraisuusasteen kohottamista.

SELVITYS TUTKIMUS- JA KEHITYSTOIMINNAN LAAJUUDESTA

Osuuskunnalla ei ollut omaa tutkimus- ja kehitystoimintaa, vaan se osallistuu Suomen Vesilaitosyhdistyksen ja sen kehittämisrahaston kautta laajempiin vesihuollon kehityshankkeisiin.

ARVIO TOIMINNAN RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ

Helmikuussa 2023 valmistuneen varautumissuunnitelman päivityksen mukaan Ylivieskan Vesiosuuskunnan toiminnan merkittävimmät riskit liittyvät edelleen veden laatuun ja toimitusvarmuuteen sekä henkilöstöön. Riskianalyyssissa esiinnousseet riskitekijät ja niiden ehkäisy muodostavat perustan laitoksen kehittämistoimille. Tehostamistarpeet on jaettu rakenteellisiin ja toiminnallisiin toimenpiteisiin. Pienehkössä vesilaitoksessa henkilöstön riittävyys on aina riski, jota minimoidaan luomalla yhteistyötä ja hoitamalla suhteet naapurilaitoksiin. Riskien arvioimiseksi vuoden 2021 tehtiin WSP (Water Safety Plan), jota päivitetään ja pidetään yllä yhteistyönä terveysvalvontaviranomaisten kanssa. Terveysturvallisuuden mukaan talousvettä toimittavan laitoksen omavalvonnan ja talousveden laadun valvonnan on perustuttava veden terveydelliseen laatuun vaikuttavien riskien arviointiin ja hallintaan.

Kevästä 2019 alkaen vaikuttanut koronapandemia päättyi talvella 2022. Se toimi suurena opetusena ja toisaalta myös tiettyjen asioiden edistäjänä. Henkilöstön toimintaa on muutettu ja ohjeistuksia parannettu, jotta riskit saadaan minimoitua. Pandemialla ei ollut suurta vaikutusta vedenkäyttöön, eikä se näin ollen vaikuttanut vesiosuuskunnan taloudelliseen tilanteeseen. Myöskään tarvikkeiden saatavuudessa ei havaittu ongelmia. Pandemian myötä koulutukset ja kokoukset ovat siirtyivät yhä enemmän verkkoon, mikä toi jonkin verran taloudellisia säästöjä.

Välittömästi pandemian jälkeen tai sen loppuhetkillä Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Siellä meneillään oleva sota on aktivoinut ajattelemaan huoltovarmuutta voimakkaammin myös meillä Suomessa. Vesiosuuskunnallakin on kiinnitetty huoltovarmuuteen huomiota aiempaa enemmän. Tiettyjen komponenttien toimitusaikojen pidentymisen ja tarvikkeiden hintojen nousun uhatessa varmuusvaraston kokoa kasvatettiin tietoisesti alkuvuonna 2022. Sodan välillisillä seurauksilla oli merkittäviä vaikutuksia osuuskunnan talouteen veden käytön vähentymisen ja kustannusten kohoamisen myötä. Talouden taantuman kestoa on hankala ennakoida, mutta yleisesti siitä ei odoteta kovin pitkää.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN

Hallituksen tiedossa ei ole tilikauden päättymisen jälkeisiä olennaisia tapahtumia.

YMPÄRISTÖASIAT

Vesiosuuskunnan toiminnassa ympäristöasiat otetaan huomioon esimerkiksi informoinnissa veden käytöstä, energian käytössä, materiaalien valinnassa ja jätteiden lajittelussa.

Osuuskunta on tehnyt vuosien 2022 ja 2023 aikana merkittäviä strategisia päätöksiä panostamalla sähköiseen autoiluun sekä puhtaasti tuotettuun aurinkosähköön.